

Nr.: 81
Aan: De minister-president
Van: Drs. J.W.J. Margés

19 februari 1976

Betreft: Rapport Tindemans

Tindemans constateert dat de communautaire samenwerking thans een malaise doormaakt en met een diepe recessie wordt geconfronteerd.

Hij wil daarom het streven naar Europese eenwording nieuw élan geven door een aantal akties op het niveau van de Gemeenschap te initiëren.

Helaas staat Tindemans niet stil bij de vraag welke diepere oorzaken voor de huidige malaise in de Gemeenschap zouden kunnen worden aangewezen.

M.i. vormt het veranderde economische en sociale klimaat in de Europese landen hiervoor een belangrijke verklaring. Waar aanvankelijk, in de jaren na de totstandkoming van het Verdrag van Rome sprake was van een duidelijk opgaande lijn in de welvaartsontwikkeling, wordt men thans geconfronteerd met een aantal structurele problemen en minder florissante groeiperspectieven. Nu het streven naar een gemeenschappelijke markt in Europa vrijwel is afgerond, komt er een periode waarin de overlegstructuren, zoals deze in Brussel tot stand zijn gekomen, hun nut zouden moeten gaan bewijzen t.a.v. de aanpak van de omvangrijke problematiek die aan een werkelijke economische integratie is verbonden. Gedurende de periode van schaalvergroting en groeiende afzetmarkten waren de economische voordelen van communautaire samenwerking voor elk der lidstaten duidelijk herkenbaar. Thans echter worden de nationale regeringen niet alleen met een aantal structurele economische vraagstukken geconfronteerd maar rijzen er ook steeds meer vragen t.a.v. de functie van het economisch bestel in maatschappelijk kader. Bovendien schrijft de democratisering van de maatschappij steeds verder voort, hetgeen reeds op nationaal niveau zwaardere eisen stelt aan een verantwoord economisch en sociaal beleid.

3 werkloosheid dat elke regering uiteraard zwaar op de maag ligt. In deze situatie is het niet verwonderlijk dat er in de lidstaten aarzelingen bestaan t.a.v. een verder overdracht van bevoegdheden aan communautaire organen, omdat geenszins vaststaat dat deze de moderne economische problematiek beter kunnen aanpakken dan de nationale regering thans. Dit neemt uiteraard niet weg dat er, ook binnen Europa, overleg moet worden gepleegd over de economische problematiek in zijn nieuwe dimensie. De oproep van Tindemans hiertoe is dan ook op zichzelf wel terecht.

De Belgische MP is evenwel m.i. te pretentiefus als hij verwacht dat enkele nieuwe initiatieven op het communautaire vlak de Europese eenwordingsmotor wel weer aan het draaien zullen krijgen.

De werkelijke problematiek zit dieper en wel in het feit dat weliswaar de politieke wil tot Europese eenwording bestaat (zie het Verdrag van Rome en resoluties m.b.t. de monetaire unie), doch dat deze wil in de loop van de tijd steeds minder werd vertaald in concrete doelstellingen, die voor alle lidstaten aanvaardbaar waren. Ongetwijfeld bestaat hier verband met het inmiddels in elk der lidstaten bereikte welvaartsniveau alsook met de toenomen democratisering.

De regeringen en parlementen worden er zich naar mijn mening steeds meer van bewust dat verdergaande integratie onvermijdelijk in het eigen nationale vlees zal gaan snijden. De voordelen die daar tegenover staan, zijn voor velen vooralsnog niet duidelijk.

Tegen deze achtergrond moet de oproep van Tindemans voor een aanzienlijke sprong voorwaarts worden gezien als een uitnodiging tot een sprong in het duister. Ook de oproep tot het tonen van een eigen Europees gezicht in het overleg met andere landen lijdt zonder krachtige politieke wilsovereenstemming over zeer concrete doeleinden tot het tonen van een gezicht zonder gelaatsuitdrukking. Men dient tenslotte te waken tegen voorstellen van Tindemans als gedwongen eenstemmigheid over het buitenlands beleid en onomkeerbare maatregelen op economisch en monetair gebied.

Dergelijke voorstellen betekenen een vlucht in procedures en zijn een slecht surrogaat voor een besluitvorming op basis van principiële overeenstemming over de inhoud van de Europese Unie en de richting waarin deze zich in de toekomst moet ontwikkelen. Ontbreekt de noodzakelijke overtuiging bij de bevolking in de lidstaten dat totstandkoming van een Europese Unie ook in het huidige tijdperk van zo'n groot belang is voor hun welvaart en welzijn, dat het offer van de eigen nationale identiteit verantwoord is, dan kunnen ook procedure voorstellen het enthousiasme voor een versnelling van het integratieproces niet tot stand brengen.

Ma/S